

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 64.

V Ljubljani, v soboto 24. decembra 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamaolije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 8 do 6. popoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Sveti večer.

Kaj imaš takó čarodejnega na sebi, sveti večer? Kakšne blagre oznanujejo svetle zvezdice revnim zemljanom, da so tako oveseljeni nocoj? Čemu radostni skačejo nedolžni otročiči okoli božičnega drevesa in s sveto vnemo, prižgavši lučice pred jasicami, poslušajo dobro mamico, ko jim pripoveduje o svetem večeru in o detetu Jezuščku? Kaj je ganilo srce starčku, sedečemu na čelešniku pri peči, da se mu je utrnila solza po beli bradi, ko je premislil dolgo vrsto svetih večerov na svojem trudnem potovanju?

Dà, neka tajna moč prešinja nocoj z nepopisnim duševnim veseljem staro in mlado. Glas iz boljših svetov govori v dušo. Na sveti večer objema krščansko dušo prijetni spomin na dobrotljivost velikega Boga, ki je poslal v betlehemske livade angelja, govorečega ljudem: „Oznanujem vam veliko veselje; rojen vam je danes Izveličar sveta.“ Z nebeško-milim petjem oznanujejo krilatci ubogemu trpinu, da je rešen spon in verig in da se mu odpre kraj večnega veselja, oznanujejo mu sladki mir, po katerem je hrepenel dolgo, dolgo. Nebo je poljubilo zemljo nocoj in jej vdahnilo idejo krščansko, idejo, ki že dela sladko vse, kjer kraljuje, in ki vceplja človeštvu čut sreče in blaženosti z upom na boljšo bodočnost. O, sveti večer, pristrčno nam bodi pozdravljen!

Na političnem polju se pa tisočletnemu trpinu, narodu slovenskemu, noče že končati advent, čas pričakovanja na izpolnitev obljub. Staro je njegovo hrepenenje po rešitvi iz neznosnega stanja, a vedno se mu le še obeta in samo obeta odrešenje. Vedno mu še tulijo in cvilijo jezni viharji nad sklonjeno glavo in besni trinogi mu ne privoščijo niti trenutka počitka, niti kapljice veselja. V samotnih ječah vzdihujejo njegovi sinovi, ker so hoteli dati duška plamtečemu narodnemu in patrijotičnemu čuv-

stvu, in z roganjem mu odgovarja zavistnik na vse prošnje za ravnopravnosti v šoli in uradu. Harkim se ga še noče jekleno nebo, da bi mu poslalo kralja miru.

A vender mu bode gotovo enkrat porojen srečni kralj miru, ker je dobre, blage volje narod slovenski. Le poglejmo, kako plemenito požrtvovalno in za vse dobro navdušeno je njegovo ženstvo. Koliko časa bode tedaj še mučenik za politično svobodo ta blagi narod? K kaj mu zasveti zvezda boljše bodočnosti? Kdaj se mu prikaže odrešenik, ki ga bo rešil robstva?

Ne obupujmo! Goljufalo nas ne bode upanje, da bode naš narod še videl boljše čase. Kadar sila do vrha prikipi, se božja pomoč najlepše zablišči. Upajmo trdno! Delajmo pa tudi mi, kar je v naši moči! Da nam ne opešajo rojaki v upanju na zlate, jasne dni, bodi vsak rodoljub narodu prorok, tolažnik in učenik, kličeč:

»Slovenci vrli verno se sklenimo,
V ljubezni, slogi si v pomoč hitimo;
Pa večni Bog na nebu nam pomôzi,
Da rod slovenski ne pogine v grôzi!»

Molče!

Naši državni poslanci molče; molče kakor grob. Četudi so jih vsi slovenski časopisi že opominjali, da naj razjasnijo položaj volilcem, in četudi „Slov. Narod“, ki je širokoustno svoja čifutska poročila v svet trosil in poročal, kar nikoli ni bilo in, dal Bog, tudi nikoli ne bo — konečno sam prizna, da nič ne ve in pridruša poslance, da naj vender kaj povedo, poslanci molče. Ne vemo, je li vlada vsem jezike zavezala, ali pa jih vest peče, da niso nastopali drugače — oni molče!

No, ker poslanci molče, govorili bomo mi, da ustrezemo časnikarski dolžnosti, in pojasnili občinstvu, kar smo poizvedeli iz časnikov, in pogovorov, in kaj se da iz vsega tega sklepati.

Slovenski poslanci so šli dokaj podjetni v petnajsto zbornično zasedanje na Dunaj. To nas je veselilo, ker nas stara skušnja uči, da Slovenec le toliko na Dunaju doseže, kolikor si izsili. Na Dunaju jih je pa sprejela takoj četa starih parlamentarcev, modrih in zmerljivih politikov, in je potisnila podjetne moči v manjšino. Začele so se krpati zahteve, zahtevam so sledila pogajanja, pogajanjem obljube itd. Konečno so izdali poslanci neko obvestilo volilcem, da hočejo čakati na dejanja vlade in iz teh izvajati posledice. Med tem je bilo pa menda tudi ostrih bitk v delegaciji, kakor so kazali popravki po listih. Vse to smo posneli iz listov.

Zadnje leto sta stopili dve zahtevi iz naroda na pozorišče, katerih poslanci gotovo niso mogli prezreti, t. j. zahteva po višjem deželnem sodišču in pa po slovenski univerzi. Prvo zahtevo je vzel zbornični podpredsednik dr. Ferjančič v svoje področje in prav zaradi tega smo bili preverjeni, da se njegovemu vplivu in njegovi spretosti kot skušenemu parlamentarcu posreči, Slovencem priboriti višje deželno sodišče. Isto zahtevo so podpirali tudi slovenski odvetniki in so jo v posebni deputaciji izročili ministru. Zahteva je pa ostala, žal, le zahteva, in, če smo prav poučeni, bi bili prizadeti krogi že s slovenskim senatom pri višjem sodišču v Gradcu zadovoljni. To je sad vladi preudanega politikovanja! Najvišje sodišče se je pa med tem časom izreklo, da naj se i pri višjem deželnem sodišču v Gradcu v slovenskih pravnih slovenski obravnava, a za to izjavo imajo edino le odvetniki zaslugo, ker so se proti nepostavnemu obravnavanju pritoževali. No, če že ne bo višjega deželnega sodišča v Ljubljano, naj bi se skrbelo vsaj za-to, da bi bilo v Gradcu več slovenskega jezika zmožnih sodnikov. V področje višjega deželnega sodišča v Gradcu spada sedem sodnih dvorov, med temi štejejo pa 4 s slovenskim uradovanjem. Gotovo

Slovensko gledališče.

18. grudna. — „Veseli dan ali Matijček se ženi. Komedija v petih dejanjih, ponaredil po francoski „la folle journée, on le mariage de Figaro, par Mr. de Beaumarchais“, Anton Linhart.

Koncem prejšnjega in začetkom sedanjega stoletja je imela Ljubljana slovenski literarni salon. Barona Žige Cojsa navdušenost je bila oni magnet, ki je zvalil k sebi vse, kar je začelo slovenski čutiti, pa imelo tudi moč tem svojim čutom in idejam dati življensko obliko. Cojs, takrat gotovo najučenejši kranjski Slovenec, imel je sila obširno duševno obzorje, katero si je prisvojil s temeljitimi študijami in s svojim potovanjem po Nemčiji, Nizozemskem in Angleškem. Dasi sam ni bil pisatelj, vplival je vender s svojim velikim duhom v tolikem obsegu na tedanje pičlo družbo omikancev, da znači njegovo ime pravi temeljnik v zgodovini slovenskega slovstva

V Cojsovem salonu so se zbirali možje, katerih želje in čuti so bili tedanjemu času daleč naprej. V njegovem salonu so se pretresavale velike, važne prenapredbe cesarice Marije Terezije in njenega sina Jožefa II in tu šele so začo-

bile pravi pomen za naš narod: prestvarile so ga v njegovem mišljenju in v njegovih težnjah. Blaž Kumerdej, Jurij Japelj, Valentin Vodnik, Jernej Kopitar in poleg družih Anton Tomaž Linhart so krenili z ozke dosedanje stezice na široko pot delovanja: pisati so začeli šolske knjige, slovnice in gojiti pesništvo. Duša temu aktivnemu slovstvenemu delovanju pa je bil navdušeni, vstrajni učeni Linhart. Pesnil je v pričetku nemški in izdal med drugim lepo žaloigro „Miss Jenny Lowe“, pozneje pa, ko je prišel v dotiko s Cojsom, pričel je pisati slovenski. Cojs je uvidel, kolike važnosti je gledališče za probujanje narodne samozavesti, zato je nagovoril za gledališče itak vnetega Linharta, da je z njim vred tu i tam zložil kako slovensko pesem, katero so potem italijanski pevci z nepopisnim uspehom zapeli v gledališču. Oduševljenost občinstva in najbrž tudi prigovarjanje Cojsa je povzročilo, da je pričel Linhart misliti na slovensko dramo. In ne dolgo za tem je napisal po nemški „Feldmühle“ prvo slovensko igro „Županova Micika“. Slovensko imenovati jo smemo že radi tega, ker jo je popolnoma prenapredil, oziraje se na naše razmere in izborno v nji pogodil značaj našega naroda. Linhart je igro sam vprizoril leta 1790. in s tem postavil

temeljni kamen slovenskemu odru. Ti igri je precej sledila druga: „Veseli dan ali Matijček se ženi“.

Ko se je počel „tretji stan“ zavedati svoje moči in ko je pričel boj za svoje pravice, napisal je Beaumarchais komedijo „Figarova ženitev“, Schiller tragedijo „Kovarstvo in ljubezen.“ Zgodovinsko dejstvo je, da se poraja v vsaki novi človeški družbi energičen boj krepkih čutil s socijalnimi predsodki. V sodobnem slovstvu odmeva silovito to vrvenje in baš dramatik je hvaležno polje. Nastajajo igre s socijalno politiško tendencijo. Velepomembne odredbe uže omenjenih dveh vladarjev so živo vplivale tudi na naš narod, pričel se je gibati. Ženijalni naš Linhart je torej segel s finim čutom po satiriški navdahnjeni sloveči francoski komediji, kateri je pa dala velika njegova osebnost vprav tipičen izraz slovenski. Dejanje je presadil najbrž na Cojsovo graščino Brdo pri Kranju. V igri pa nam je naslikal z živimi bojami kranjsko življenje koncem 18. stoletja. Nastopajoče osebe so pristni tedanji kranjski Slovenci. Kako izvrstno je označil zvi-tega graščinskega vrtnarja veselega Matijčka in brhkega, gorenjskega dekliča, navihano hišino Nežiko! Graščinski kancelir Žužek, jezični dohtar Zmešnjava, pisar Budalo, lahkomišljeni dijak

je polovica posla slovenskemu uradovanju odločena, in polovica sodnikov bi morala popolnoma večča biti slovenskemu jeziku.

V Gradcu je 16 višjih deželnih svetnikov in med temi se nahajata samo dva, ki moreta slovenski voditi obravnave in razsodbe v slovenskem jeziku zapisati. Vprašamo: bi li ne bilo mogoče potom modre politike odpomoči vsaj temu nedostatku?

Za slovensko univerzo vnema se ves slovenski svet, in, kakor čitamo v listih, sta vodja desnice grof Javorski in načelnik vlade grof Thun začetkoma sama priznala opravičenost te zahteve slovenske. Slovencu je vskipelo srce ko je to čital. No, in danes? — Nič! Proračun ne kaže nikake postojanke za univerzo in občinstvo se v Ljubljani kar smeja, kadar kak privrženec po „Slov. Narodu“ priporočane zmerne politike razklada čudno modrost, da je postavilo ministerstvo 5000 gl. v proračun za vzgojo vseučiliških docentov, ko vendar v celem proračunu ni duha ne sluha o slovenski univerzi. Tako vzgojene docente uporablja vlada kjer koli hoče. Najprvo naj prizna in zajamči vlada, da hoče univerzo v Ljubljani ustanoviti, potem naj pa polagama pripravlja osebno, duševno in finančno tvarino, pa jej bomo verjeli, — sicer pa nič. Prav zadnje dni smo pa izvedeli, da je prišla vlada na to, da zdaj univerze zato še ne kaže ustanoviti, ker Slovenci nimajo še čiste slovenske gimnazije. Vprašamo: Je li so bile v času, ko so se univerze na Dunaju, v Gradcu in v Pragi snovale, že cele višje gimnazije, kakor jih svet danes pozna? Gotovo, ne in vendar so se univerze obnesle in imajo slavno ime. Iz tega je dosledno sklepati, da višji slovenska gimnazija ni nikakor „conditio, sine qua non“ — in to tem manj, ker naša slovenska mladina slovenski popolnoma zna. To je tedaj le prazen izgovor vlade.

Čudom smo se pa čudili, ko smo slišali, da se nahaja v vrsti slovenske delegacije mož, kateri odobruje postopanje vlade, kakor da bi se bilo vse to v njegovi glavi porodilo. To pa že ni več zmerna, modra politika, to zasluži drugo ime — in to tem bolj, ker se zasleduje i drugod neugoden vpliv tacega mišljenja in postopanja!

Delegacija tedaj ne bo mogla za božič volilcem prinesiti nobenih pridobitev na kulturnem polju, in če jih tudi še na gospodarskem ne bo, — moramo le obžalovati poslance in njih volilce.

Začnimo jedenkrat — zadnji čas je že — zares politično živeti — tako je pisal svoje čase „Slovenec.“ Mi se strinjamo s tem izrekom ter pristavljamo, da zmerna modra politika je pač ugodna za osebo, kadar hoče za-se kaj dobiti, nikakor pa ne za narod. Poslanci, zdramite se, — začnimo politično živeti, ker dosedanja pot ni v prid volilcem! Vi služite

le za slavnostni okvir nekaternikom, ne hasnite pa narodu, čigar zastopniki ste!

Sličica iz tužnega Korotana.

(Izvirni dopis).

Koroški Slovenci smo mala vejica na slovanskem deblu. Neugodne so bile dolga stoletja naše politične in gmotne razmere. Vkljub temu smo se pa še ohranili, in narod še govori svoj, če tudi nekoliko popačeni jezik. Koroški Slovenec je vstrajal do sedanje dobe, dasiravno zmirom ubožen in tlačjen, vendar v plemenitem ognju, v mladostnem navdušenju, v iskreni ljubezni do narodnosti in materinega jezika. Ali kruto nasilstvo in nasprotstvo od strani njegovih najhujih sovražnikov, to je odpadnikov slovenskih, učiteljev in Nemcev, in večna brezvspešna vojska ž njimi ga navdaja že skoraj z bojznijo, da se mu ne bode spremenilo nezno stanje. Začel je obupavati.

Našteti je koroških Slovencev okoli 100.000, pa smelo trdimo, da nas je nad 120.000. Raztezajo se Slovenci od Spodnjega Dravberka do Šmohora na zapadni, do Pontebe na južni in do Gospe Svete in Svinca na severni strani. Prebivajo v kompaktnih delih po celi Podjurski, Rožni, Ziljski dolini do Šmohora ter z malimi izjemami po Kanalski dolini. Okolica celovška do Blatograda in Gospe Svete je slovenska. Najlepše in najrodovitnejše kose koroške zemlje imamo Slovenci. Najkrasnejši in divnejši jezera na Koroškem, vrbsko in blaško, sta še na slovanskem svetu. A baš to lepo in krasno zemljo bi utegnili Slovenci izgubiti. Malo nade je, da se bode koroški Slovenec mogel sam vzdržati. In kaj nam jemlje to nado?

Slovenske pokrajine so tako potlačene med nemške sodnijske in volilne okraje, da je na Koroškem le jeden volilni okraj slovenski, to je velikovski, v sodnijskem okraju celovškem, beljaškem in šmohorskem so pa glede jezika slovenske in nemške občine zelo neprilično pomešane Slovincem na škodo.

Čisto slovenski sodnijski okraj Borovlje je s celovškim, po jeziku mešanim, in s čisto nemškim okrajem Feldkirch zvezan v en volilni okraj. Popolnoma slovenska okraja Rožek in Podkloster sta z mešanim sodnijskim okrajem beljaškim in s čisto nemškim sodnijskim okrajem Paternion združena v en volilni okraj. Slovenci iz sodnijskega okraja Trebiž in Šmohor, po jeziku mešanega, so zvezani v en volilni okraj s čisto nemškim okrajem v Kočah. Ta razdelitev sodnijskih in volilnih okrajev je koroškim Slovincem tako škodljiva, da imajo, če tudi jih je tretjina prebivalstva v deželi, komaj dva ali tri poslance v deželni in — vsaj z daj — enega poslanca v državnem zboru.

vanje g. House, ki je igral nad vse hvaležno ulogo zvitega Matijčka. Gospa Polakova (Nežika) se je dala deloma po njem zapeljati v isto napako. Sicer je pa igrala s tolikim temperamentom, kolikoršnega mora vzbuditi le prava gledališka kri, ki se prav valovito pretaka po njenih žilah. Svojo vložko je zapela tako mojsterski, kakor to le ona zna. Na besedilo menda nikdo pazil ni, saj njena klasična mimika tako ljubko brblja. G. Danilovo in gg. Danila, Inemanna, Verovška, Lovšina, Oreheka, gdč. Vračko naj le navedem, igrali so vsi prav dobro. Igra sama, kljub temu, da ima uže čez sto let, vplivala je popolnoma. Nekaterim prizorom se vidi, kot bi bili napisani v sedanjih dobi. No, naše občinstvo jih ni hotelo umeti.

* * *

Dne 20. grudna je bila premiera Engelberta Ganglove rodbinske drame „Sin.“ Igra je dosegla velik vnanji uspeh, naše gledališko občinstvo jo je sprejelo burno in z navdušenjem. Vprizorili in igrali so dramo s posebno vmeno in so se odlikovali vsi igralci, katerim mora biti pisatelj nad vse hvaležen. Ker mi danes ne dostaja prostora, priobčim oceno prihodnjic.

m.

Poleg tega so slovenskemu življu na Koroškem sovražne naše utrakvistične šole. To so šole, v katerih se slovenski otroci v prvem letu ali v prvem razredu za silo slovenskega branja in pisanja uče, potem pa v drugem šolskem letu ali v drugem razredu, kjer se učijo le nemški, in sicer imajo za učitelje po navadi trde Nemce, isto pozabijo. Te bedaste šolske razmere se morajo odpraviti in vlada naj vzgoji s posebnimi štipendijami slovenski učiteljski naraščaj.

Kolikor naše šole ne morejo ponemčiti, ponemčujejo uradi. V naših sodiščih in davkarijah sede večinoma nemški ali vsaj slovenskega jezika skoraj čisto nezmožni uradniki, ki se grdo drže, če le slovenski jezik slišijo. Zavoljo tega si tudi slovenske stranke ne upajo zahtevati, da bi se ž njimi slovenski razpravljalo.

Sicer so si koroški Slovenci ustanovili precej posojilnic, da so v gospodarskem oziru bolj neodvisni od nasprotnikov, omislili so si tudi več društev, n. pr. podružnic sv. Cirila in Metoda, pri katerih se na shodih navdušujejo za svoje narodne svetinje; katol.-polit.- in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem dobro deluje, ko napravlja po prizadevanju posameznih rodoljubov po slovenskem Koroškem podučne shode. A vse to ne zda, če narod ne vidi dovolj vspeha. Narod obupava, ker spoznava, da ne gre naprej. Ljudstvo se je že naveličalo večne vojske in večne pravde in pričakuje posebnega odrešenika.

Jeden nedostatek je posebno kriv, da propadamo, primanjkuje nam inteligence, ki bi narod učila in budila. Koroški Slovenec ima deset sovražnikov, ki nanj prežijo, prijatelja učitelja pa včasih nima nobenega. Hudo pritiskajo sovražni listi, ki sičejo strup kakor peklenski gadje in ki se narodu vsiljujejo- navadno brezplačno. List „Mir“ ima potem velike težave, da škodo zopet popravlja. Najhujši neprijatelj našemu slovenskemu oratarju in delavcu je pa učitelj-odpadnik. Ta, našega moža doma ali pa v gostilni zmirom obdeluje za svoje namene. V svoje kremlje lovita ga tudi nasprotni gostilničar in župan. Na drugi strani je pa jedini duhovnik, ki naj bi vse popravil, kar so nasprotniki zakrivil, in ki naj bi narodu vcepjal prave misli. Žalostno je to, ali resnično. Včasih se pa celo zgodi, da še celo duhovnik, ki mej slovenskim ljudstvom živi, nima srca ali smisla za njega, vendar so to bolj redke izjeme.

Tedaj sovražna nam politična geometrija, šole, uradi, pomanjkanje pravih rodoljubov-voditeljev, to je krivo, da koroški Slovenci zginjavamo s pozorišča. Tem neprilikam se pridružuje semtertja naša lastna popustljivost in nebrižnost.

V nekaterih občinah in pri nekaterih šolskih svetih v Podjurski, najbolj probujeni dolini so začeli rodoljubi — župani in načelniki s slovenskim uradovanjem. Šolske oblasti zlasti so se dolgo obotavljale slovenske vloge sprejemati, a naposled so se vendar morale udati vsled značajnosti in vstrajnosti dotičnih mož in v krepev ministerstva. Uradovalo se je slovenski več let, dokler se ni tu pa tam zajahal zopet stari šimelj, ki je nemščino spravil zopet na noge. Evo slučajev! Narodni Šmihel nad Pliberkom, središče in srce vsemu gibanju v širni Podjurski dolini, je dobil v šolskem svetu novega načelnika in ta častiti gospod je kot tajnik začel v uradu v blaženi nemščini poslovati z višjimi. Od kod ta sprememba? Ali pomeni to vpliv dotičnih višjih krogov v Celovcu, ali je morda to vpliv naše „Kärntner Zeitung“, ki je nekoč pisala, da Slovenci na Koroškem ne smejo s slovenskimi vlogami po nepotrebem izzivati dotičnih uradov, ne vemo. — Drugo žalostno dejstvo nam je beležiti v narodnih Kazazah, ne posebno daleč od „slavnega“ Šmihela, kjer se je stari načelnik — mnogo trudil, da je smel začeti slovensko uradovati, kjer pa pri novem šolskem svetu učitelj kot tajnik uraduje nemški. Ali investni gospodje, ki kaj radi pohajajo v Podjursko dolino, ne vedó o teh „junaških“, vse koroške Slovence sramotilnih činih ali nočejo vedeti? Lahko se nam rogajo oblastva, ki so prej le prisiljena sprejemala slovenske dopise, in gotovo

Tonček, baron in baronica pa tudi kar nič ne zaostajejo v karakterizaciji. Kdor preučava narodno življenje one dobe, seči mora po Linhartovem „Matijčku.“ To govori jasno! Linhart je s to prireditvijo pokazal fin ukus in velik dramatiški talent. Pokazal je pa tudi, da povsem umeva časovne odnašaje in njih upliv na narodno življenje. Bil je mož, ki bi bil gotovo v umetniški, dramatiški obliki sodobna velika vprašanja spravil na oder. Ker je vedno vpošteval tudi dramaturgiške zahteve pri gledališči, imeli bi v njem slovenskega Lessinga. Pa umrl je nagloma, komaj 39 let star. Koliko je obetal Linhart in koliko strani v zgodovini slovenske drame je radi tega ostalo praznih Kljub temu pa „Slavile, dokler mrtvi se zbudijo, domači bosta ga — Talija, Kljijo!“

Vsak narod časti dela svojih prvoboriteljev in velika nehvaležnost in kratkovidnost bi bila, ko bi se mi Slovenci večkrat ne spominjali onih mož, ki so toliko mislili in delali za nas.

V nedeljo so vprizorili po dolgem, dolgem času zopet jedenkrat Linhartovega „Matijčka.“ Kader se pa uže spominjamo svojih slavnih mož, storiti moramo to z največjo pijeteto. V nedeljo se žalibog to ni povsem zgodilo. Pravi sedanji intendant bi moral imeti uže kot ugleden literat toliko ukusa, da bi zabranil nedostojno pretira-

nas ne smatrajo za resne ljudi. Narod, ki take reči opazuje, mora začeti obupavati in mora se ga počasi lotiti popolna nebrižnost za tirjanje narodnih pravic.

Navajati take malenkosti je vendar odveč, vtegne kdo reči, a povemo mu, da to niso malenkosti. Naj slovenski svet zve, da sta šolska sveta v Šmihelu in v Kazazah jedina in prva poleg onega v Globasnici bila, ki sta slovenski uradovala. Sedaj posluje le še globaški šolski svet v Podjurski dolini in v najnovem času oni v Lipi nad Vrbo slovenski. Pripomniti je temu, da izmed občin na Koroškem le dve uradujeta slovenski. Nam ni znano, da bi se še kje na Slovensko-koroškem slovenski uradovalo!

Naša, oziroma prizadetih krogov popustljivost sega že tako daleč, da še celo v narodnem Št. Jakobu v Rožni dolini, kjer imajo prvo in jedino slovensko šolo — izdržano po deželi — da v tistem Št. Jakobu, kjer so bili in so še doma naši slovenski Janežiči, uradujeta šolski svet in občinski urad izključno, in najstarejša slovenska posojilnica na Koroškem s pristojnimi uradi — nemški. Mi menimo, da bi ne bilo napačno, ko bi ta toliko slavljani in tolikrat imenovani Št. Jakob poprijel se slovenskega uradovanja.

V Dobri Vesi v Podjurski dolini so v občini že sedem let Slovenci na krmilu. Ti so si, skoraj bi rekli, s krvavim trudom in naporom priborili to imenitno občino, in pričakovali smo, da se prične s slovenskim uradovanjem, a do danes še zastoj čakamo, merodajni krogi se ne zmenijo za to. Ni se torej nič čuditi, če naš kmet izgubiva veselje in pogum do nadaljnega narodnega dela in se le težko poprijema mučnega volilnega boja, ko vidi, da nič ne doseže. Dela naj se tedaj za slovensko stvar, a ne samo ob času volitev.

Tako ne gre in ne sme iti več naprej. Če še hočemo koroški slovenski živelj pri življenju ohraniti, delajmo neutrudljivo, da se ves narod prebudi, da se v zadnjo slovensko vas in hišo zanese slovenska zavest in slovensko prepričanje, posebno pa varujmo zvesto, kar smo si priborili. Delajmo še vsi — od prvega do zadnjega netimo iskricice zavednosti in narodnega ponosa! Bodimo složni in zastavimo še zadnje svoje moči za svoj tužni, a tako krasni Korotan. To nam bodi geslo v novem letu: „Gani se, komur je mar zahvala prihodnjega vnuka. — Gani se, kogar je sram zasmehovanja rodú“

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 20. decembra.

»Tam vel'ki Dunaj mi stoji,
Na Dunaju pa vse molči
In tiho, tiho vse tam spi!«

Tako ste si, g. urednik, gotovo vže večkrat mislili, ko ste za tisk prirejali za Vaš cenjeni list dopise iz vseh možnih krajev, celo tam gori iz daljne, recimo ji po navadi „zlate“ Prage. Da Dunaj molči, dasi biva tu mnogo Slovencev, ali komu mar življenje drugih, komu mar v resnici ono, kar bi moglo prispeti bližnjemu v radost in srečo, če ne ravno v korist. Na Dunaju je mnogo slovenskih dijakov, mnogo dijakov, ki so pa večinoma res samo dijaki. Mogoče, da gospod urednik še ne veste, kaj je moderen dijak. Rač bi Vam ga naslikal natančno, pa žal, preslab sem v „slikanju“, ako bi imel pero naših pisateljev „v krvi“, popisal bi Vam tudi na isti način slovenskega dijaka na Dunaju, ki bi potem stal pred Vami ravno tak, kakeršen je. Povedati bi bilo tu treba, kot nekako opravičevanje se Vam bode to zdelo, da se dijaki zavedajo svoje dolžnosti t. j. vedó, da se dijaki, kar še ni nikak stan ampak le nekaka priprava, recimo ji novicijat za prihodnji poklic; na Dunaju se vsaj dijaki tega dobro zavedajo in se tako javno neradi vtikajo v stvari, ki ž njimi nimajo ničesar opraviti. Kaj ne, lepo to od slovenskih visokošolcev! Pa še nekaj, pri konci še nismo, še malo hvale morate slišati ali pa „požreti“, mislim, da samohvalo to ne bode imenovali, akoravno ne mislite, da sem

i jaz mej pohvaljenimi. Prva naloga dijakova je, da se uči, kaj ne da? In uči se na Dunaju tako, da se pri največjem mraku ogenj dela. Zadnji čas smo imeli, kar dve promociji, ali ni to lep dokaz dunajske pridnosti. —

Poleg navadne dijaške dolžnosti ima pa vsak slovenski dijak še drugo slovensko dolžnost, ki obstoji posebno v vaji in izobraževanju v materinem svojem jeziku. Odkar se pošiljajo skupaj resolucije za slovensko vseučilišče, polotila se je dijakov, Slovencev, prava mrzlina. Ne pripravljajo se n. pr. v „Sloveniji“ ali v „Danici“ za svoj prihodnji poklic kot uradniki, profesorji itd., ampak vso pripravo so si razdelili vže lani ali predlanskem na klube, v katerih je opazovati res veselo življenje. Ne bom govoril o slovstvenem klubu, iz katerega je prišlo vže marsikaj v slovensko literaturo, omenjam le bolj „učene“ klube, kakor je klub prirodoslovcev, zgodovinarjev in filologov. Vsi trije klubi z drugimi vred imajo sestavljen krasen program, popisano natančno delovanje kakeršno naj bo — in to je veliko? — ali ne!? Saj, če mislimo kakor mislijo mladi ljudje, potem je treba pritruditi, da ima vsak mlad človek, ki ima mnogo upanja v prihodnost, pa slabo mnenje o starih minulih časih pa tudi o sedanjih razmerah, ljudeh, delovanju itd. — zdrava ali vsaj dobra načela reformacijska. Jedina napaka seveda bo ta, da so samo načela. In tu pridem šele, gospod urednik, k onemu, kar sem hotel povedati vže v začetku, kaj namreč karakterizuje z malimi izjemami slovenskega visokošolca, — recimo tedaj: trdno prepričanje, da je vse nič razun njega, vse bolno, jedino on zdrav, vse treba poprave, reforme. Programi so glavno delo sedanjih dni, načrti brez poslopij, navodila, komentarji brez tekstov, streba brez hiše, človek brez duha: „Bez serc, bez ducha — to szkielotów ludy“ bi sicer Mickiewicz še ne rekel o njih, kajti duha in src je včasih še preveč, manjka pa, — manjka pa energije, vstrajnosti in tudi nekaj, kar se po tolikem besedičenju čudno sliši: prave pridnosti. —

Če se mej drugo slovensko inteligencijo nahajajo ljudje, ki pri besedi slovensko vseučilišče majo z glavo, tako je takih mej dijaki tudi nekaj, kako pa tudi ne. Vidi se jim, da so mladi starci in kako modrujejo? Večinoma vidijo v ljubljanski univerzi, univerzo kakeršna je sedaj v Zagrebu — in ta je slaba. Strah imajo potem, kje dobé oni Slovenci službo po par letih, ko na pr. dokončajo pravoslovje, ko bodo doma vže vsa mesta od domačinov zasedena, in to se zgodi v par letih po ustanovitvi njeni. Drugi zopet zdihujejo in kolnejo dualizem, ki nam je onemogočil obisk zagrebškega vseučilišča in takorekoč razdril edinost na jugu, kajti politična združitev, politična edinost je pogoj vsaki kulturni edinosti.

Tako vidite, gospod urednik, da tudi na Dunaju ni vse zaspano, in da ni dobro obsojati ljudi po dopisih, ki jih na pr. ni.

Ako na pr. dijaštvo ne dopisuje v politične liste, je to znamenje, da se s politikom ne peča — in to je baje dobro znamenje, jel? Sicer je pa treba premisliti, da dopisi mladih ljudi, če so tudi stari v besedah, niso vedno taki, kakeršnih bi si želel ta ali oni urednik.

Politiški pregled.

Lepa tolažba. „Slovenec“ poroča, da slovenski poslanci na Dunaju niso dobili nikakih garancij, nego same obljube. Poslanci naj v praznikih stopijo med narod, ki jim bode pokazal novo pot. Prav bi bilo, da bi tudi Ljubljana v tej za vse Slovence pereči zadevi povzdignila svoj glas in da bi g. Kušar venderle zlezel na svetlo.

Deželni zbor kranjski se snide v sredo 28. decembra. Isti dan snidejo se tudi vsi deželni zbori, razun tirolskega, solnograškega in dalmatinskega.

Nemška strast se je zopet razvnela, ker je vlada ugodila dvema pravičnima zahtevama. Podržavila je zasebni slovanski gimnazij v Opavi. Radi te „usluge“ Slovanom bodo Nemci predla-

gali obtožbo ministerstva. Dalje poročajo listi, da je vlada izdala za Šlezijo posebno jezikovno naredbo glede rabe jezika pri sodiščih ter določila rabo dveh, oziroma treh deželnih jezikov. Strašno se tozote nemški radikali ker se je nemško-nacionalni poslanec Steinwender izrekel proti obstrukciji. Beljačani so ga v sredo radi tega ožmerjali. Tudi princ Al. Liechtenstein je obsodil obstrukcijo, kar Wolfvcem seve ni ugodno. Zato s tem večjo strastjo utemeljujejo potrebo obstrukcije z grozno vestjo, da je po preteku 150 let izšel na predsednika praškega deželnega sodišča prvi češki dekret in da so Poljaki nastavili celo vrsto novih zahtev.

Dunajski magistrat bode odslej sprejemal samo nemške vloge. „Dziennik Polski“ poziva poljska mesta, naj od dunajskega magistrata sprejemajo samo poljske vloge.

Važna vojaška posvetovanja so se vršila te dni na Dunaju pod predsedstvom cesarjevim.

God ruskega carja je bil 18. t. m. V političkih krogih obuja pozornost dejstvo, da je šel naš cesar v ruski uniformi, z ruskimi redi na prsih, k poslaniku Kapnistu čestitat, kar se doslej še ni zgodilo, in to isti dan, ko je bil avstrijski poslanik v Berlinu v posebni avdienci pri ruskem carju! Car Nikolaj se je našemu cesarju v presrčni čestitki zahvalil.

Ogerska zbornica še vedno nima pravnega predsedstva. So pač še prijaznejše razmere pri drugi polovici, nego pri nas. Grof Szecheny je imenovan ministrom na kraljevem dvoru, Banffyju pa je cesar za sedanje vodstvo tega ministerstva izrekel svoje priznanje.

Na Kreto je došel v sredo novi nadkomisar grški princ Jurij. Krščansko prebivalstvo ga je navdušeno pozdravilo. Nadejati se je, da bode krepka roka princa Jurija naredila konec homatijam na otoku.

Domače novice.

Osebnosti. Častnim občanom izvolil je občinski odbor na Rovih Jerneja Andrejka, garde in ritmojstra telesne straže Nj. Veličanstva presvetlega cesarja. — Suplent na ljubljanski nižji gimnaziji, gosp. Josip Komljanec je bil na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem filozofije. — Poštними oficijali so imenovani c. kr. poštni asistentje: Emil Ankerst, Josip Petrič, Ivan Junz, Anton Wolf in Josip Vrtovec; vsi v Ljubljani. — Škof dr. Anton Mahnič je bil nedavno v avdienci pri sv. očetu. — Na graškem vseučilišču je bil promoviran doktorjem prava g. Viktor Murnik. — Kaznilnični učitelj v Mariboru, gosp. Srečko Stegnar, je ad personam pomaknjen v X. čin. razred. — Uredništvo „Zgodnje Danice“ bode prevzel z novim letom čast. gosp. prof. Tomo Zupan. — Gosp. Višeslav Hrašovec, bivši predstojnik železniške postaje na Grosupljem, zdaj oficijal drž. železnice v Trstu, je imenovan načelnikom v Kranji. — Deželnovladni koncipist baron Rihard Apfaltrern je imenovan okr. komisarjem. — Kanonično vmeščena sta bila dne 19. decembra čast. gosp. Karol Jaklič na župnijo Prežganje in dne 20. decembra čast. gosp. Rajčević na župnijo Grahovo. — Čast. gosp. Josip Tomšič, župnik v Pomjanu v Istri je imenovan župnikom v Dekani. — Umril je v Ljubljani gospod Fran Krisper, hišni posestnik in bivši trgovec.

Dika slovenskega naroda, ljubljanski knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, je razposlal okrožnico do ljudstva, ki se bode brala z lece na sv. Štefana dan. V njej Njegova Premilost zanimivo popisuje Svoje potovanje v Rim. V posebnem pismu do duhovnikov pa razodeva Premilostni svoje naklepe o zidanju nove gimnazije in konviktka, ki se bodeta začela graditi prihodnje leto na zemljiščih škofijske pristave v Ljubljani. Zidanje bode stalo pol milijona goldinarjev. Polovico te svote ima knezoškof že v rokah, za drugo polovico pa prosi podpore v pastirskem listu. Ta veličastni sklep knezoškofa bode preprijetno iznenadil vse Slovence. Dalje vabi knezoškof na potovanje v Jeruzalem, ki se zvrši meseca oktobra l. 1899., ako se oglasi 500 slovenskih mož (troški za osebo 120 gld.). Več izpregovorimo o teh važnih vesteh o priliki.

Državni poslanec Viljem Pfeifer je predložil 15. decembra t. l. predlog, naj bi se §§ 28 in 198 zakona za direktni osebni davek tako premenila, da bi dobili predsedniki, vdeleženci zborovanja, zvedenci in zaupni možje tudi plačilo za svoj trud, in sicer oni, kateri stanujejo nad 2 kilometra od kraja zborovanja po 4 gld. na dan in pa troške za potovanje, oni drugi pa, kateri stanujejo na kraju, pa po 2 gld. na dan. Ta predlog je jako umesten, ker posamezniku vender ni mogoče vse stroške plačevati. Na Štajarskem plača dežela dotične pristojbine. Upati je, da se bo ta predlog sprejel.

„Slovenski Narod“ pikantno piše, da ima baron Hein v finančnem ministru dr. Kaizlu svojo oporo, in da je to izvedel iz krogov klerikalnih poslancev. Poizvedovali smo o tem in izvedeli, da je to gola časnikarska izmišljotinja. „Narodov“ urednik je hotel po novem receptu od dne 2. decembra semkaj deželnega predsednika udariti, zajedno pa tudi „klerikalcem“ jedno privoščiti. Prvo je prav, neumno je pa, delati razliko mej „klerikalnimi“ in „liberalnimi“ poslanci na Dunaju.

Shod goriških županov in „Slov. Narod“. „Narod“ je grajal goriške župane, da so sklicali shod le pod roko; ker bilo bi potreba, da bi se sklical javen shod županov, za kateri bi trebalo priprav, da bi bil shod svečan in svečani njega sklepi itd. „Soča“ pravi na to: „S svečanimi javnimi shodi, za katere so bile že mesece prej velike priprave, se je Ljubljana že dovolj blamovala! Bili so svečani shodi — a drugi dan potem pozabljeni! — Naši župani so bolj praktični možje! Kar imajo oni med seboj skleniti, narede lahko brez velikega ropotanja in bobnanja že mesece naprej! Takoj po nečuvnem žaljenju slovenske trobojnice 2. decembra so se sešli v Gorici in tu sklenili protest, kateri smo priobčili v „Soči“. Brez hrupa, brez agitacije se je vse to izvršilo. Zadoščalo je kratko povabilo župana g. Klančiča in prišli so vsi oni, ki so mogli priti; drugi se pismeno pridružujejo sklepu svojih tovarišev! Tako nastopanje naših županov mora imponovati vsakomur, in gotovo tudi vladi, — ako ostanejo dosledni! Ako bo „Narod“ rival tudi proti njim, dobé vladni možje morda zopet lep izgovor, češ: tudi župani še niste ves narod, ne morete govoriti v njegovem imenu, kakor „Narod“ odreka to pravico generalom okoli „Edinosti“ in „Soče“.

Tržaški Lahi — na bobnu. Žalostna je bila pretekla nedelja za tržaške irredentovce. S silno agitacijo so vabili na ljudski shod, ki naj bi imenom „prestolice“ primorskih Lahov protestoval proti osnutju hrvatske gimnazije v Pazinu. Na shod v največje tržaško gledališče „Politeama Rossetti“ je došlo okoli 4000 oseb. Vsi prostori so bili natlačeno polni. Ko pa je ustal predsednik „progressovc“ Benussi, da otvori sijajni shod, zavriščalo je po gledališču in združeni antisemiti, krščanski socialci, Slovenci, socialni demokratje protestovali so hrupno, proti temu izzivajočemu shodu. Krepko je gromelo na uho tistim, ki so časih vladali te množice: „Doli z judi“, „Doli z roparji“, „Mi nočemo sovraštva med narodi“, in ko se je nekaj irredentovcev upalo vsklikniti „Eviva Italija“, zaklicalo se jim je gromko „Eviva l'Avstrija!“ Socialni demokratje so raz galerije razvili rudečo zastavo ter metali blazine na glave neodrešencev. Grabili so tudi že klopi, a trezni elementi so preprečili, da se ni zgodilo kaj hujšega. Shod je vladni zastopnik moral zaključiti. Blamaža „italijanskega Trsta“ je bila popolna. Po tako žalostno končanem shodu so progressovci hoteli svoji boli dati duška s tem, da so po mestu upili „Foragli ščavi!“ „Abasso gimnasia croata!“, „Viva Italia!“, policija pa je posegla energično vmes ter je aretovala mnogo vročekrvnežev radi teh vsklincev. Po tem shodu je vsa italijanska akcija proti hrvatski gimnaziji v Pazinu padla v vodo. Progressovci so se lahko prepričali, da jih mase, katere so toliko časa vodili za nos, zapuščajo in da so pričele jasneje gledati. Da tega niso pričakovali, kažejo brzovjavke v listih à la „Grazer Tagblatt“, v katerih se govori o sijajno vspelem shodu in o navdušeno vsprejetih govorih proti hrvatski gimnaziji. Ne odposlali bi teh brzovjavk

prej, da so vedeli, da jih čaka — ljudska sodba. Čuje se, da hočejo progressovci ponoviti shod pri zaprtih durih, da bodo sami med seboj. Javnega shoda v Trstu se torej — boje.

Praznik tržaškega Slovenstva. Istega dne in v istih velikanskih prostorih, v katerih je italijanska stranka dopoludne doživela zgoraj opisani poraz, zbralo se je zvečer slovenskih mož toliko, da se je kar trlo. To je bil pravi protest, proti besedičenju o nekulturi naši. Do 4000 tržaške slovenske vojne je prihitelo v „Politeama Rossetti“ s svojimi „generali“ častit slovensko pesem. Videlo se je tu, da „generali“ niso osamljeni, da je laž trditev Italijanov, da v Trstu Slovencev ni. Tako sijajno manifestacijo, kakeršno je ta večer priredilo tržaško Slovenstvo, ne spravijo skupaj ljubljanski prvaki. Lahoni so pripravljali protidemonstracijo, a ob pogledu tolikih množic upadel jim je pogum — poskrili so se. Množice pa so vsklikale veselja, ko je zadonela po gledališču slovenska pesem vrlega pevskega društva „Kolo“, slavnoznane še izza sežanske slavnosti. Pevovodja g. Hrabroslav Vogrič vodil je svoj zbor z isto spretnostjo, kakor takrat, ko je „Kolo“ stopilo med najboljše slovenske pevske zборе. Veličasten je bil pogled na „Kolor“ tamburaški zbor, ki broji 60 članov, a se še pomnoži. Ta največji slovenski tamburaški zbor, živa priča vstrajnosti tržaških Slovencev, nastopil je to pot prvič in žel slavo sebi in svojemu zborovodji. Vsega skupaj je nastopilo na koncertu 120 „Kolašev“ in brhkih „Kolašic“. Na koncert je došel nalašč z Dunaja krščanskosocialni poslanec Schneider. Prisostvoval je koncertu v družbi tržaških slovenskih dež. poslancev ter bode svojim tovarišem na Dunaju lahko povedal, da se tolike mase ne puste dolgo časa zatirati. Med koncertom se mu je poklonila deputacija krščanskih socialcev iz Trsta in Ljubljane. Čujemo, da namerava „Kolo“ prirediti spomladi koncert v Ljubljani. Nadejamo se, da bode tedaj omogočena složna akcija vseh ljubljanskih slovenskih društev, da tem nevstrašenim nositeljem prosvete mej brati na periferiji, pripravimo kar najprijetnejše bivanje v našem, sicer mlačnem središču. Na svidenje!

Iz krogov slovenskih učiteljic. Pri zadnjem zborovanju spodnjeavstrijsk. dež. šolsk. društva je govoril nadučitelj Ribing o zahtevah učiteljsk. materijeln. stanja, ter pri tem predlagal jednako pravnost učiteljic z učitelji. Utemeljujoč svoj predlog pravi mej drugim: „Prilagoditi se nam je drugim nazorom — drugi časi — druge zahteve! Mi, učitelji, bi se morali jedenkrat za vselej spreobrniti k jedino pravim nazorom, da nam v teh burnih, za šolo nevarnih časih ni iskati uzrokov za bojevanje zoper učiteljice, naše najnaravnije zaveznice v bojih za plemenito stvar uzgoje in prosvete naroda — v veselje naših nasprotnikov! Tako početje je naravnost samomorno! Iz preprirov, ki so jih svojedobno imeli dunajski in predmestni učitelji, ker so prvi predlagali drugim nižjo plačo, ponči se vsak lahko, da prepri ni prinesel netilcem prepri nikkake koristi. Podobno razmerje je tu. Ni se nam nadejati nič večjih plač, akoravno bodemo učiteljicam pritrgovali. Tudi naša dela se ne bodo nič višje cenila, četudi dela učiteljic preziralno nižje cenimo. Užili smo do sedaj za vse naše varčevanje pri učiteljicah — bore malo — ali nič zahvale. Glasujmo toraj za jednako pravnost učiteljic z učitelji, s tem bodemo največ koristili ugledu stanu, ugledu šole in vzgoji svojega naroda.“ — Tako Nemeč za vzgojo svojega naroda in — kako Slovenec za vzgojo svojega? Te vrstice podajemo v preudarek štajerskim (in morebiti tudi drugim) učiteljem, predno se definitivno odločijo za svoj predlog o tistih famoznih 80% učiteljicam!

Drobne novice. V Hostičah na Koroškem je umrl brat ljubljanskega knezoškofa, posestnik Franc Jeglič. — Društvo gospej krščanske ljubezni snujejo v Novem Mestu. — V Trstu bodo davek na pse zvišali na 10 gld. za vsacega psa. — Na Koroškem je porotno sodišče obsodilo na smrt dve nezakonski materi. Prva 40 let stara ženska, je zastupila svojega otroka z žveplenkami in glažovino, druga je svojega otroka istotako zastupila s strupom za podgane. — Dnev-

nik „Kärntner Zeitung“ bode v novem letu izhajal samo trikrat na teden. „Freie Stimmen“, ki so doslej izhajale trikrat na teden, pa bodo menda izhajale samo po dvakrat. — Mesto Ptuj je dobilo plinovo razsvetljava. — Blagoslovljenje zastave pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah je preloženo ter se ne bode vršilo 26. t. m. — Novo hranilnico in posojilnico so ustanovili v Bovcu. — V Pulju so odprli prvo hrvatsko šolo, katero vzdržuje „Družba sv. Cirila in Metoda za Istro“.

Iz trgovskih krogov. Obžalovanja vredno je, kako v Ljubljani nekatere tvrdke, posebno veletrgovine, ravnajo z svojimi nastavljenici, v prvi vrsti s trgovskimi pomočniki. Neka tvrdka z galanterijskim blagom je toli nečloveška, da svoje osobje že od 6. t. m. do danes pridržuje od 12. ure ponoči v trgovini in seveda brez kakega poboljška pri plači. Ta napaka naj se ne mudoma odpravi ali pa več osobja nastavi. — Več trgovskih pomočnikov.

Delavski prijatelj, list za slovenske delavce, bode izhajal v Gorici tudi v prihodnjem letu. Skrb za delavske stanove ter za njih telesni in dušni blagor, kakor tudi mnogi dopisi iz raznih krajev, so konsorcij „Prim. Lista“ obodril, da bode še v prihodnjem letu izdajal „Del. prijatelja“. Cena pa mu bode za leto 1899 70 kr. za celo leto.

Na Koroškem je deželno predsedstvo še le sedaj naznanilo odlok ministerstva notranjih zadev z l. 1896 (!) glede pravilnega pisanja imen, radi česar se je slovenskim župnikom in Slovencem delalo mnogo sitnosti. Odlok določa: 1. Izpiski iz matic (krstni, poročni in mrtvaški listi) morajo biti tudi odslej popolnoma jednaki z izvirnikom in se v pisavi ne sme ničesar preurediti. 2. Pri novih vpisih v matice sme stranka zahtevati, da se njeno ime pravilno (t. j. po slovenskem pravopisu) vpiše. To željo in zahtevo treba pa je izraziti po posebnem zapisniku. Ako zna stranka pisati, izreče svojo željo z lastnoročnim podpisom, drugače pa se izjavi ob navzočnosti dveh prič, ki potem podpišete zapisnik. Ko se tako prenaredi pisava imen, naj se v oklepkih dostavi tudi dosedanja pisava imen; isto velja v izpiskih. Ako hoče kdo popraviti v matice že vpisano ime, mora se potom knezoškofijskega ordinarijata obrniti na c. kr. deželno vlado. Slovenci, poslužujte se tudi v tem oziru svoje pravice in pišite lepa slovenska imena tudi slovensko!

Iz kranjskega okraja se nam piše: Ponosno mora biti mesto Kranj na svojo razvito kupčijo z živino, ki donasa mestu lepe dohodke, h katerim prispevajo kmetje iz okolice. Mestni magistrat je marsikaj že vkrenil, da se je napravilo in prenovilo na živinskem trgu, kar je bilo res potrebno, a pri zadnji napravi trdi ljudstvo, da so ustrelili kosmatinca. Tekoče leto napravila se je tudi nova tehtnica, na kateri tehtajo prasiče. Pri izbiranju tehtnice mestni zastopnik nikakor ni zadel prave. Napravila se je namreč nova tehtnica za prasiče centimalna, katera pa ne ugaja prasičji kupčiji. Ista bi bila na mestu, da bi se tehtalo slamo, seno in čreslo, katero blago stane kilo le 2 do 3 kr. in nima pomena, ako je 2 ali 3 kile manj, pri prasičih je pa razloček, ko stane kilo 36 do 40 kr., ako kmet par kil manj natehta. Pri tem se kmetu škoda godi, ker večina prodajalcev popolnoma nič ne razume na centimalno tehtnico. Pri napravi tehtnice naj bi se bil odločil slavni zastop za decimalno tehtnico, na katero ljudstvo razume, in ne more opeharjeno biti tako, kakor pri sedajni. Ako bi bližnji gostilničar na živinskem trgu napravil pripravno decimalno tehtnico, vem, da bi vsak prodajalec rad tam tehtal svoje prasiče, ne pa na mestni tehtnici, kar spričuje naslednje: Na mestni klavnici v Ljubljani napravila se je tudi centimalna tehtnica za prasiče. Koliko prasičev je tam tehtanih? Večina prodajalcev tehtja prasiče pri Židanu. Tamkaj je tehtnica, da jo ljudstvo razume in do te tehtnice ima zaupanje. Splošna želja prodajalcev je, da bi se tehtnica kranjska premenila v decimalno, kar bi bilo bolj pravično in razumno prodajalcem. — Župan iz okolice.

Zasedanje porotnega sodišča ljubljanskega v l. 1899. Deželno nadsodišče v Gradcu je določilo, da se prične prvo porotno zasedanje prih. leto 6. marca, drugo 5. junija, tretje, 4. septembra in zadnje 4. decembra.

Ali bode res? „Rodoljub“ piše: „Slovenski župani goriški so imeli te dni shod, na katerem so sklenili, da se vsi odpovedo, ako vlada v jednom mesecu ne dá zadoščanja, čujemo pa, da se oglasita tudi deželni odbor kranjski in mestna občina ljubljanska“. Kdor pozna razmere v kranjskem deželnem odboru, mora spoznati, da so take obljube — farbanje.

V ljubljanskem občinskem svetu je bil v terek in včeraj na vrsti proračun. Dohodki ustanovnega zaklada, v katerem je 43 ustanov, so proračunjeni na 8243 gld., izdatki na 7876 gld., prebitka torej 367 gld. Dohodki meščanske imovine 28.100 gld., stroški 21.360 gld., prebitek 6740 gld. Podpore po 30, oziroma 20 kr. na dan bode dobivalo prihodnje leto 38 meščanov. Poslopje se je zavarovalo za 10 let pri „Feniksu“ za svoto 282 gld. 24 kr. Ubožni zaklad: dohodki 18.896 gld., izdatki 26.896 gld. Nedostatek 8000 gld. se bode pokrtil iz mestnega zaklada. Proračun mestnega zaklada za prihodnje leto izkazuje redne potrebščine skupaj 265.794 gld., izredne potrebščine pa 68.977 gld. Vsa potrebščina torej 334.771 gld., letos je bilo določenih samo 333.572 gld. Pokritje brez doklad na direktne davke in brez gostaščine, 197.035 gld., dohodki od 20% doklade na direktne davke: 110.000 gld., dohodki od gostaščine: 33.000 gld., vsi dohodki torej na 340.035 gld. Čisti prebitek: 5264 gld. 1. uprava v občini 122.439 gld. Redna potrebščina se razdeljuje in sicer: funkcijske pristojbine 3600 gld., plače uradnikom 48.757 gld., za konceptno osebje 12.670 gld., stavbni urad 9011 gld., mestni komisariat 4800 gld., knjigovodstvo 6221 gld., blagajna 6795 gld., pisarnično osebje 9260 gld., redarstvo 30.795 gld., plače slugam 5905 gld., deputati in druge potrebščine 4995 gld., nagrade in podpore 1900 gld., mirovine in miloščine 11.870 gld., pisarniške in uradne potrebščine 9347 gld., potni stroški 1600 gld., nočne patrolje in talije za prijetja 425 gld., oskrbovanje ujetnikov in potrebščine po ječah 705 gld., razni upravni stroški 800 gld., dispozicijski fond 1500 gld., naročnina za telefon 200 gld. To poglavje ima primanjkljaja 118.226 gld. 2. uprava mestne imovine 16.628 gld., Potrebščine: Poslopja in zemljišča (davki in vzdrževanje) 9155 gld., vrednostni papirji 1887 gld., mestne davščine 561 gld., podturnska grajščina 5025 gld. Pokritje: dohodki poslopij in zemljišč 5740 gld., vrednostni papirji 1330 gld., mestne davščine 276.904 gld., podturnska grajščina 4505 gld. Prebitek 271.851 gld. 3. ceste, ulice, trgi in sprehajališča 58.575 gld. Potrebščine so naslednje: Poprava in vzdrževanje cest, ulic, trgov, mostov, vodnjakov, kanalov, drevoredov in drevesnic 27.075 gld., čiščenje mesta 13.500 gld., razsvetljava mesta 18.000 gld., skupaj 58.575 gld. Nedostatek: 25.529 gld. 4. zdravstvene in blagotvorne zadeve 19.928 gld. 5. šolstvo, znanost in umetnost 43.809 gld. 6. vojaška nastanitev 2255 gld. 7. raznoterosti 2160 gld. Redno pokritje se razdeljuje na naslednja poglavja: 1. uprava v občini 4113 gld. 2. uprava mestne imovine 145.479 gld. (ne všteti 20% doklade v znesku 110.000 gld. in gostaščine v znesku 33.000 gld.) 3. ceste ulice, trgi in sprehajališča 33.046 gld. 4. zdravstvene in blagotvorne zadeve 710 gld. 5. šolstvo znanost in umetnost 10.272 gld. 6. vojaška nastanitev 2875 gld. in 7. raznoterosti 540 gld. Poročevalec obč. svetnik Senekovič je predlagal, naj se proračun odobri in naj se sklone pobirati tudi v 1899 letu 20% doklade na vse direktne državne davke izvzemši po dež. zakonu vseh doklad oproščeno osebno dohodarino, kateri dohodek je proračunan na 110.000 gld., in pobirati gostaščine po 2 kr. od goldinarja, ako znaša najemščina od 50 do 100 gld. na leto in po 4 kr. od goldinarja, ako znaša najemščina nad 100 gld. na leto. Županu se je zvišala funkcijska doklada od 2400 gld. na 3000 gld., a župan Hribar je izjavil, da za svojo rabo ne sprejme povišanja, nego, da bode dotično svoto 600 gld. izročil dobrodelnim namenom. Pri točki: „pristojbine

za ogleda na lici mesta“ se je vsprejela resolucija, vsled katere naj magistrat deželnemu odboru predloži prošnjo, da od deželnega zbora izposluje času primerno povišanje pristojbin za take ogleda.

Razglednice. Piše se nam: Dobili smo novo razglednico. „Pozdrav iz Rateč — Gruss aus Ratschach.“ Gosp. urednik, ne zamerite mi, a povedati Vam moram, da je to že prevelika neumnost. V teh Ratečah ga ni enega Nemca, vender se na tej razglednici blišči: „Joh. Jalen Ratschach.“ Kedaj bomo Slovenci vender pametni?

Lastno mater ustrelil. Dne 13. t. m. proti 9. uri zvečer se je 11letni Tomaž Cerkvenik, sin župana v Gornjem Vremu v senožeškem okraju, v kuhinji igral z nabasano puško. Puška se je sprožila in strel je zadel mater dečkovo v levo koleno tako nesrečno, da je ubožica ob 6 uri zjutraj umrla vsled dobljene rane. Mož je bil ob času nesreče odsoten.

Jednakopravnost na c. kr. poštah. Poštni urad šentjanski na Dolenjskem ima še vedno samo nemški pečat, četudi v celem šentjanskem poštne okraju samo 7 oseb deloma nemški zna. Poštni urad v Hrastniku na pisma, na katere že itak samo nemške poštne pečate pritiska, k slovenskemu naslovu „Ljubljana“, pristavlja „Laibach“, kar je popolnoma nepotrebno.

Ustreljen ropar. Zloglasni ropar I. Krivec, ki je bil zaprt v mariborski kaznilnici, je hotel pobegniti iz ječe in je v ta namen v noči 9. t. m. prežagal železne križe na oknu svoje celice, ter spretno plezal po zidovih proti ograji, ki obdaja kaznilnico. Zadnji hip sta ga opazila vojaka na straži in začela streljati nanj. Zadel sta ga smrtno, da je umrl še isti dan.

Društva.

Odbor „Naše Straže“ se bode konstituiral dne 4. januarja 1899. l. v Ljubljani.

Vabilo k ljudskemu shodu, katerega priredi slov. katol. delavsko društvo v ponedeljek, 26. decembra 1898 leta (sv. Štefana dan) dopoldne ob 1/2 10. uri v dvorani „Katol. Doma“ Turjaški trg št. 1. Vspored: 1.) Poročilo državnega poslanca dr. Kreka. 2.) Domače zadeve. Ker je shod radi prve točke posebne važnosti, je dolžnost somišljenikov, da pridejo k shodu vsi. Vabijo se ob enem vljudno vsi delavci in prijatelji delavstva k obilni udeležbi. Odbor.

Veseliči krščanskosocijalne organizacije. Na sv. Štefana večer priredi „Slovensko katol. delavsko pevsko društvo Zvon“ v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ jako zanimivo božično veselico. Sodeluje tamburaški zbor „Slovenske krščanskosocijalne zveze“. Vstopnina za osebo 20 kr., za otroke 10 kr. Na vspejedu je mnogo novih zborov. Začetek ob 6 uri zvečer. Vrlenu društvu želimo polno dvorano. — Dne 8. prih. meseca pa priredé v prostorih starega strelišča sijajno „Božičnico“ krščanskosocijalni železničarji.

Silvestrov večer v Kranju priredi ondotno „Slovensko bralno društvo“ v zvezi z „Možkim pevskim zborom“ v veliki novi dvorani gospoda Viktorja Omerse, ki bode Kranjčanom zadoščala za „Narodni Dom.“ Pri veselici sodeluje vojaška godba iz Gorice. Natančni velezanimivi vspejedu priobčimo prihodnjič.

Pevsko društvo „Slavec“ naznanja svojim članom in prijateljem, da priredi, ker mu ni bilo mogoče dobiti primernih velikih prostorov za nameravano „Silvestrovo veselico“, isto v manjšem obsegu dne 31. decembra (sobota) ob 8. uri zvečer, v gosilniških prostorih pri „Virantu“ na sv. Jakoba trgu. Pristop imajo člani in po njih vpeljani gostje. — Dne 5. svečana, (mala pustna nedelja) pa bode običajna „slavčeva maškarada“ v „Narodnem Domu“ in sicer pod naslovom „Prater v ljubljanskem Tivoli.“ Ta maškarada bode prirejena v velikem slogu in se je s predpripravami že sedaj pričelo.

V Celju ima v četrtek dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer v „Narodnem Domu“ krščanskosocijalno politično društvo „Naprej“ svoj prvi redni občni zbor, h kateremu se vabijo vsi člani tega društva, da se ga gotovo udeležijo. Vabijo

se pa tudi drugi Slovenci, da ustopijo v kolo narodne organizacije, osobito oni od katerih opravičeno pričakuje, da ga dovedejo do njegovih političnih pravic.

Društvo učiteljic ima svoj prvi občni zbor v četrtek, dne 29. dec. t. l. dopol. o 1/2 10. uri v „Narodnem Domu“ v Ljubljani. Učiteljice slovenskih pokrajin, bodisi da so člani ali nečlani tega društva, se uljudno vabijo, da se mnogobrojno udeležijo zborovanja.

Jubilejni darovi družbi sv. Cirila in Metoda: Poslali so dalje: Č. g. prof. dr. Svetina pri Ljubljancih nabranih in deloma že objavljenih 53 gld. 10 kr. — Gorenjski Begunjski 5 gld. — S Prema č. g. župnik Nikolaj Križaj 5 gld. in g. trgovec Valentin Repinc 1 gld. — Č. g. Vid Janžekovič, kapelan v Čádravljah, 1 gld. — Č. g. Martin Narobe, župnik v Zapogah, 1 gld. — Iz Hrušice pri Podgradu 7 gld. 36 kr. in sicer so darovali gg. dekan Rogač in kapelani Logar, Klun in Strnad po 1 gld., nadučitelj Vajšel in S. J. po 50 kr. drugo pa Mohorjani in tarokisti. — Grajski Mohorjani po č. g. župniku Janezu Oblaku 6 gld. 60 kr. — Moška podružnica v Kamniku 10 gld. kot dar ondotne okrajne posojilnice. — Č. g. Rozman iz Rakitne 2 gld. — Č. g. Franc Gartner, mestni kapelan v Ormožu, 12 gld., katere je nabral na odhodnici občeprijubljenega g. kontrolorja Fr. Kranjca. — Č. g. Karol Čik, kapelan v Št. Jerneju, kot odkupnino od novelefnih voščil 1 gld. — Iz Žalane 8 gld. 50 kr., in sicer so darovali gg.: Josip Novak 5 gld., Josip Javornik 3 gld. in Josip Svetina 50 kr. — Č. g. Josip Novak, kapelan v Metliki, 2 gld. — Gdč. Fanka Burkeljčeva v Radečah 3 gld., 2 gld. je iz nabiralnika, po kroni sta pa darovala gg. žel uradnika Tomec in Knajzel. — Po slavni „Goriški tiskarni“ zbirko 10 gld. 50 kr., podarjeno od sarajevskih Slovencev, zbranih na „Odičevem“ večeru. — Gg. profesorji kranjske gimnazije 8 gld. 50 kr., katere so podarili: dr. Fr. Pernè 2 gld., dr. J. Žmavc 1 gld. 50 kr., A. Dokler, Fr. Novak, Mil. Pajk, dr. Jos. Tominšek in X po 1 gld. — Moška podružnica v Idriji 38 gld. 63 kr. — Po gdč. učiteljici Reziki Strle v Gorjah 4 gld. 35 kr., katere so dali: č. gosp. župnik J. Ažman 1 gld., č. gosp. kapelan Godec 50 kr. iz nabiralnika pri Moravcu 2 gld. 30 kr. in pri Črnetu 55 kr. — Slavno uredništvo „Slov. Naroda“ v Ljubljani zbirko 485 gld. 77 kr. — Vsem velikodušnim darovalcem vesele božične praznike, ter mnogo sreče in blagoslova v novem letu!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Občni zbor čitalnice v Šiški bode na sv. Štefana praznik ob 2. uri popoldne v društvenih prostorih.

Najnovejše vesti.

V občinskem svetu ljubljanskem se je včeraj dognala razprava o glavnem proračunu za leto 1899, ki se je pričela že minuli terek. Poročevalec fin. odseka je bil odb. Senekovič. Proračun izkazuje 265.794 gld. redne in 69.177 gld. izredne potrebščine, toraj skupaj 334.971 gld. Temu nasproti se proračunava pokritje na 339.840 gld. ter se pokaže prebitka v znesku 4869 gld. Kajpada je bilo tudi letos treba poseči po 20% dokladi na vse neposredne državne davke, razun osebne dohodarine, od katere tudi dežela ne bo pobirala nikakih doklad, ter po gostaščini, dosedaj veljavni, ki bo donesla mestnemu zakladu nad 33.000 gld.

Razprava o proračunu je bila v primeri s prejšnjimi leti popolno mirna in so mestni odborniki prav malo posegali v debato. Ko bi ne bilo postavke za realko in pa predloga za podporo društvu „Gospodinjska šola“, bi se najbrže k proračunu ne bil oglašil noben odbornik. Pri postavki za realko pa je odbornik Žužek z daljšim govorom osvetlil „avstrijsko-patrijotično“ delovanje prof. dr. Binderja in pod njegovim vodstvom prirejene izlete v tajna Bismarkova in Votanova svetišča tam nekje v nekem mlinu, katero veselje so pa morali dijaki drago plačati, mejtem ko se voditelju niti las ni skrivil. V posebni resoluciji je govornik in za njim še

odbornik Lenče zahteval, naj se store potrebni koraki pri ministerstvu, da se odstranijo elementi à la Binder. Povdarjalo se je, da proti Binderju nobena preiskava pod vlado Heina nič ne dožene. Obč. svet je na to sprejel Žužkovo resolucijo z dodatkom gosp. Lenčeta, da se mestna občina obrne naravnost na naučno ministerstvo in zahteva odstranitev profesorja Binderja.

Prošnjo „Gospodinjske šole“ je prav toplo priporočal odbornik dr. Majaron ter s svojim govorom tudi dosegel, da se je proračunjena podpora 100 gld. zvišala na 300 gld. — K ustanovnim stroškom za vseučilišče je občinski svet soglasno sklenil prispevati svoto 50 000 gld. v letnih obrokih po 5000 gld. ako se do 1908 ta zavod ustanovi. — Odbornik Turk je za popravilo ceste v mestni log zahteval 1500 gld., katerih mu pa seveda niso dovolili.

Pred kratkim izvoljenega odbora prostovoljnega gasilnega društva v Ljubljani občinski svet na predlog odbornika dr. Hudnika ni hotel potrditi, marveč se mu je naročilo, naj se skliče izredni občni zbor, kjer naj se izvrši razgovor o uredbi slovenskega poveljevanja. — Konečno je isti odbornik interpeloval radi lope in vrat, ki jih je napravil posestnik Jan. Ogorelec na Rimski cesti. Obljubil je v tem oziru staviti predlog, da se škandalozni nedostatek odpravi.

V občinskem svetu ljubljanskem so bili v sinočni seji imenovani: stražniškim vodjem Herzog, nadstražnikom Fr. Potokar, in stražnikom: Ed. Ižanec, Kurent, Kocijančič, dalje so imenovani: koncipistom Albin Semen, konceptnim praktikantom Fran Švigel, stavbenim asistentom Ivan Semnič, cestnim nadzornikom Teranus, blagajničnim oficijalom Ivan Hribar, policijskim komisarjem Ivan Robida, policijskim oficijalom Anton Gutnik, mestnim živinozdravnikom z naslovom nadzornik mestne klavnice Pavel Skale, oskrbnikom mestne klavnice Janko Rajer, protokolistom Jernej Bolta, pisarničnim oficijalom Franc Barle, pisarničnim kancelistom Miroslav Košir, drugim vodovodnim strojnikom Ivan Zerovnik, elektrarniškim knjigovodskim oficijalom Ivan Volc, knjigovodskim asistentom Šaplja, drugim elektrarniškim strojnikom Martelanc, knjigovodskim praktikantom Anton Šušteršič.

Škandal so vabila na „Božičnico“ ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva. Na prvem mestu se šopiri nemščina, kakor da bila večina članov s Pruskega. Prav je, da takega odbora, ki se tako očitno roga slovenski Ljubljani, v včerajšnji seji ljubljanski občinski svet ni hotel potrditi.

Imenovanje. Oficijal v c. kr. finančnem ministerstvu, gosp. Josip Krašna, rodom ljubljčan, imenovan je adjunktom pomožnih uradov (IX. čin. razred) v istem ministerstvu.

Sneg smo včeraj zvečer dobili v Ljubljani. Pobelil je le neznatno ljubljanske ulice.

Pred zasedanjem goriškega deželnega zbora piše „Soča“ o stališču slovenskih poslancev: „Abstinenca je danes še vedno ista, kakor je bila. Ako pa bomo videli slovenske poslance 28. t. m. v prvi seji, tedaj bo to znamenje, da se je položaj premenil. Kako in v koliko se je premenil položaj v deželi, o tem morda ne pride nič pozitivnega v javnost, no sledila bi dejanja, ki bi govorila sama dovolj jasno. Ako pa poslanci ne pojdejo v deželni zbor, tedaj bo to nepobiten dokaz, da je ostalo vse pri starem, da so Italijani v varnem okrilju visoke vlade nepristopni za vsako še takó opravičeno zahtevo Slovencev, da torej slovenski poslanci nimajo ničesa iskati v deželnem zboru.“

Volitev v Istri mesto umrlega Nikole Venierja v dež. zbor isterski je izvoljen dr. Almerigo Ventrelli, advokat v Piranu.

Vspreh nemških radikalcev proti poslancu Steinwenderju na shodu v Beljaku menda ni tolikega pomena, kakor pišejo Wolfova glasila. Sklicani niso bili volilci Steinwenderjevi, nego shod je bil javen in večina kričačev niso bili volilci. Značilen je izrek Steinwenderjev: „Prej bodem ‚Vindišer‘ ali socijalni demokrat, nego nemški radikalec.“

V hrvatskem saboru je verifikacijski odbor odobril volitev v Pisarovini.

Telefonično poročilo z Dunaja: V tukajšnjih političnih krogih prevladuje mnenje, da bode odložitev mandata poslanca Steinwenderja imela za nasledek ožje priklopljenje nemške nacionalne stranke k Schönererjevi skupini, ki grozi z najskrajnejšo obstrukcijo.

Postulat Slovencev se bode ugodilo, še predno se snide državni zbor. (Ne verjamemo!)

„Neue Freie Presse“ vidi v izvedbi jednakopravnosti v Šleziji odgovor avstrijske vlade na izgon Slovanov iz Prusije.

Soproga ministerskega predsednika grofa Thuna je nevarno bolna. Danes zvečer bode prišel na Dunaj njen oče knez Schwarzenberg.

Razne stvari.

Odlikovanje. Na Kranjskem je izmed 466.269 Slovencev odlikovanih 49 oseb, izmed 28.033 Nemcev pa — 40. V Istri ima 185.000 Hrvatov 6 odlikovancev, 118.000 Lahov pa 19. — Zanimivo je, da bodo jubilejne svetinje dobili tudi tisti kaznjenci, ki so kedaj služili pri vojaki. Dobili jih bodo celo kaznjenci, ki so obsojeni v ječo za vse življenje.

Nov časopis. Poslanca Danielak in Sponder, ki sta se ločila od Stojalovskega, sta pričela izdajati nov list „Obrona Ludu.“

Evropske države. I. Prebivalcev imajo: Rusija 102.8, Nemčija 52.5, Avstro-Ogerska 44.7, Anglija 39.5, Francoska 38.2, Italija 31, Španija 17.6, Turčija 5.8, Bolgarija 3.3, Srbija 2.3, Grška 2.2 milijonov. II. Dolgov imajo: Francoska 15.380, Rusija 8.598, Anglija 8.094, Italija 7.830, Nemčija 7.295, Avstro-Ogerska 7.233, Španija 2.898, Turčija 1.482, Grška 413, Srbija 174, Bolgarija 77 milijonov goldinarjev. III. Vojakov imajo: Francoska 4, Rusija 34, Nemčija 26, Avstro-Ogerska 188, Italija 125, Anglija 0.85, Španija 0.78, Turčija 0.4, Srbija 0.14, Bolgarija 0.13, Grška 0.085 milijonov.

„Makedonija“, list za osvobojenje Makedonije je pričel izdajati g. Kapčev v Zagrebu.

Zopet novo zdravilo zoper zobobol. Med narodom je uspešno zdravilo zoper zobobol recelj od buče, ako ga posušenega razrežeš in potem kadiš, kakor tobak.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Dunaj, dné 20. dec. 1898.

Danes ima državni zbor svojo zadnjo sejo pred prazniki. Tudi gospodska zbornica se je danes sešla in je potrdila zakon gledé graditve malih železnic v Dalmaciji in drugod.

Predno je pristopila zbornica na posvetovanje zakona o plači državnih slug, je odgovoril naučni minister grof Bylandt na interpelacijo zaradi ločitve židovskih otrok v šoli, ter rekel, da taka ločitev ni v zakonu utemeljena, da jo je pa vendar mogoče ondi vpeljati, kjer ima zavod paralelke. To je bil neki migljaj, ki je bil namenjen mestnim očetom dunajskim.

Potem se je nadaljevala specijalna debata o zgoraj navedenem zakonu. Po deseturnem zborovanju je dognala zbornica zakon prav tako, kakor ga je budgetni odsek priporočal, izvzemši zadnji oddelek zakona, kateri določa, kdaj naj stopi zakon v veljavo. Načrt zakona namreč kaže, da stopi zakon tedaj v veljavo, kadar dobi cesarsko potrdilo. Finančni minister je namreč tedaj, ko je načrt zakona predložil zbornici, naznanil, da ni mogoče drugače pokriti novega izdatka za povišanje plač, kakor da se privoli nova naklada na sladkor, tako da bi bil prvi zakon odvisen od družega. V nasprotju s tem je pa predlagal poslanec Hofman-Wellenhof, da naj se izplača slugam povišana plača od dne 1. oktobra 1898, oziroma naj velja zakon od 1. januarja 1899 naprej.

Prvi predlog ni dobil večine v zbornici, drugi predlog je pa obveljal s tremi glasovi večine. Znamenito je, da je ta večina nastala iz cele zbornice. Desnica bi bila morala namreč kot vladna stranka glasovati za vladni predlog, a tega v svoji celoti ni storila. V prvi vrsti so

odstopili malo dane vsi poslanci iz pete kurije; potem je glasovalo več poslancev katoliške ljudske stranke proti vladnemu predlogu; in konečno je lepo število poslancev zapustilo zbornico za čas glasovanja. Na ta način se je izvršil za sluge ugoden sklep — da bi jim le tudi hasnil! Minister dr. Kaizl ni znil besedice pri tej točki in vender bi bila njegova dolžnost pojasniti zbornici stališče vlade. Toda minister dr. Kaizl je bi svoj čas kot poslanec pristaš moderne socialne politike, in je kot tak prav isto točko zakona gorko zagovarjal nasproti vladi. To je menda vzrok, da ni minister dr. Kaizl družega storil pri zborovanju, kakor da je oddal svoj glas proti Hofmanovemu predlogu.

Državni zbor je pa danes odložen, zaradi tega ne bo prišel po zbornici sklenjen zakon pred novim zasedanjem, ki se bo vršilo nekako po 10. januariju, v gospodsko zbornico, to je, zakon ne more do tja v moč stopiti. Gospodska zbornica je vže enkrat pod ministerskim predsednikom grofom Badenijem ta zakon vrnila zbornici, ker se ni strinjala z določbo glede časa veljave zakona, — zdaj se bo pa videlo, bo li tudi sedanja vlada to od gospodske zbornice zahtevala, ker to je dognano, da gospodska zbornica le to sklene, kar vlada želi. Upajmo, da se to ne zgodi, a ko bi se to zgodilo, potem zadene vlado vsa odgovornost, ker zdaj je le od nje odvisno, kdaj da naj država priskoči onim na pomoč, kateri so v celi državi najbolj potrebni. Prizadetim krogom bi pa svetovali, da naj se precej zaupno obrnejo do Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja, kateri ima jednako ljubezen in zlato srce za vse svoje podanike, posebno pa za one, ki so potrebni.

Znamenita je bila tudi polemika o predlogu poslanca Kapferer-ja, kateri je zahteval za sluge nedeljski počitek. Ta predlog je pa večina odklonila, a ne, da bi ne pripoznala opravičenosti te zahteve, temveč za to, ker uredba o nedeljskem počitku ne spada v zakon o plači. V prvi seji se bo pa stavil, kakor se sliši, samostalni predlog o tej zadevi, in tako bo tudi ta točka pravilnim potom rešena.

Sicer se je pa veliko nepotrebnega govorilo, a govorilo se je očevidno za to, da se slišijo in bero govori zunaj zbornice, in poslanec Stojalovski je pričel proti koncu seje izpraševati predsednika, kakor da bi bil njegov eksaminator. Imel je pripravljenih 26 vprašanj, a dognal je samo dva, ker mu je predsednik besedo vzel.

Predsednik si je pa sam dal besedo in voščil poslancem vesele praznike in srečno novo leto, ter je zaključil sejo ob 8. uri zvečer.

Parlamenta več ni, ostal je pa § 14., ki bo nadomestil zbornico in dovolil vladi provizorij za pol leta. To je pa tudi nekaj!

Mickijevičevo slavlje v Varšavi.

Te božične praznike odkrijó Poljaki v Varšavi spomenik največjemu svojemu pesniku Mickijeviču. A Mickijevič ni samo jeden najodličnejših pesnikov slovanskih, on je tudi ob jednem poljski narodni junak. Mickijevič je igral veliko ulogo v krogu poljske emigracije v Parizu, kjer so se kovali naklepi za obnovitev Poljske. Težek mrak objema našo dušo, ako se spominjamo, koliko krvi plemenitih poljskih patrijotov je teklo za stonj. Ne samo poljane Poljske so prenasičene krvi svojih sinov, temveč celo na Francoskem, Madjarskem in globoko doli v Turčiji vidimo v bojnih vrstah poljske emigrante, hoteče se boriti posredno i za svobodo svoje domovine. Pretužna je ta zgodovina — rekli bi — obupane narodne duše. Preskočimo zgodovino tridesetih in šestdesetih let. Usodno težka je za Poljake — a po njih lastni krivdi. Imeli so v Rusiji veliko avtonomijo, a zapravili so jo z neprestanimi upori. Poljakom bila je tradicija, da je njihov smrtni sovražnik sorodna, slovanska Rusija. In ta tradicija veljala je do današnjih dnij. Še-le brutalno zatiranje poljskega življa na Poznanjskem, nasilna germanizacija po nasilnem Bismarku odprla je poljskim patrijotom oči. Na Rusko-poljskem se razvija poljska trgovina obrt in poljedelstvo in lahko se reče, da Poljaki niso nikjer tako v

dobrem gmotnem položaju kakor uprav na Ruskem. Tudi literatura se razvija v kljub cenzuri in v kljub temu, da birokracija ima še vedno nesrečno misel, da „obrusi“ Poljake. A na Pruskem pode zadnjega seljaka iz hiše in z milijoni državnega denarja odkupujejo Prusi poljska posestva in naseljujejo Nemce. Še-le te pruske brutalnosti so strle to staro Ruski sovražno tradicijo. Poljaki se sedaj zavedajo, kakor se zavedajo Čehi in Slovenci, da je sovražnik njihove narodne individualnosti — Germanstvo.

Bili so časi, ko je zapadnoevropska diplomacija računala na Poljake za vsak slučaj, naj se kdor koli dvigne na bojno stezo zoper Rusijo. Tudi Avstrija trpela je zadnja desetletja pod moralnim vplivom rusko poljskega sovraštva.

Hvala Bogu, ti časi poljske politične blodnje minevajo. Poljaki so postali realni politiki kakor že poprej v Avstriji tako sedaj v Rusiji. Nekdanje poljsko kraljestvo ne vstane nikdar več, pač pa vstaja poljski narod kot kulturna celota. Ta proces v poljskem mišljenju pospešil je s svojim nastopom ruski car Nikolaj II. Po nastopu svoje vlade hitel je tudi v kraljevsko Varšavo in je s tem. Poljakom prijaznim ravnanjem, podrl stene predsodkov in nezaupnosti, ki so ločile poljski in ruski svet. Ne varajmo se, da je morebiti stoletna rusko-poljska borba že poravnana, kajti taka stara tradicija, kakor je rusko-poljsko nasprotstvo, se ne poravna kar na jeden hip. Še je nasprotstvo na jedni in drugi strani. Še se pojavlja mržnja in nasprotstvo v časnikih in v drugem javnem in družabnem življenju. Toda, ako beli car mogočne Rusije daje dovoljenje, da se stavi spomenik Mickijeviču, onemu Mickijeviču, čigar vse mišljenje, dejanje in nehanje je veljalo vstajenju staroslavnega kraljestva Jagelonov, je to znamenje, da gineva nezaupnost nasproti poljskemu življu v vladajočih krogih ruske države. Odkritje spomenika Mickijeviču v Varšavi je velik historičen moment, ki priča o pričetni spravi med sorodnimi brati Rusi in Poljaki. So pa tudi listi kakor Komarovov „Svët“ in „Moskovskije Vjedomosti“, ki ne uvažujejo dalekosežnosti te zapričete akcije ruskopoljske poravnave in netijo nezaupnost z objavljenjem žalostnih reminiscenc iz rusko-poljskega spora. A na drugi strani pišejo veleugledne in oficijozne „St. peterburgskije Vjedomosti“ izredno simpatično Poljakom. Ta list prinaša 13. decembra t. l. dopis iz „privslinskega“ kraja, — bržkone iz Varšave, — kjer očividno motri razmere in očita marsikaj Rusom, s čimur so zakrivili, da se Poljaki niso še sprijaznili s politično jedinstvo z Rusi. Svojim rojakom Rusom priporoča ta dopisnik, da se približajo Poljakom v socialnem oziru in seznanijo te z dobrimi stranmi ruske družbe in z rusko literaturo. Na drugi strani pa priporoča, da Rusi kažejo simpatije poljski družbi in literaturi, češ, saj so si sorodni bratje in Slovani.

Mi Slovenci spremljamo te pojave rusko-poljskega sporazumljenja z velikim zanimanjem in simpatijo. Velik del slovanskih neuspehov pisati je uprav na račun tega, da pri vsem naglašanju slovanske vzajemnosti vendar do sedaj slovanske vzajemnosti bilo ni, temveč smo se jedni Slovani dali izigravati proti drugim Slovanom, sedaj od romanskega, sedaj zopet od germanskega elementa. Še je dosti spornih točk med nami, ali, ako izgine velika sporna točka med Poljaki in Rusi izginile bodo kmalu i druge manjše. Mi avstrijski Slovani, ki se nahajamo sedaj — v zlasti Čehi in Slovenci — v jako kritičnem položaju, delajmo na to, da si okrepimo mejsebojno vez in sporne točke med Poljaki in Malorusi v Galiciji ter Hrvati in Srbi razrešimo. To je hvaležna in važna naloga državnih poslancev. Najprej moramo Slovani avstrijski napraviti spravo mej seboj potem šele sledi in more slediti sprava z Nemci, Italijani in Madjari.

Ker je pa za slovansko sporazumljenje neobhodno potrebno, da se spoznavamo socialno in kulturno, zato pa ne moremo dovolj priporočati mladi generaciji: Dijaki, učite se slovanskih jezikov, da spoznate narodno dušo sorodnih bratov!

Mickijevičevo slavlje v Varšavi pa. bodi mejnik mej nesrečnim sporom preteklosti in sporazumljenjem Rusov in Poljakov v bodočnosti.

Slovenci v Italiji.

(Spisal v 1. št. »Slovanskega Pregleda« Y, poslovenil D. L.)

Približno je malokateremu češkemu čitatelju „Slovanskega Pregleda“ znano, da sega mogočno drevo slovanskih narodov s koncem svoje jugozapadne veje celo do italskega kraljestva. Prva italska provinca, v katero prideš, ako potuješ iz Avstrije čez Pontebo ali mimo Gorice v Italijo, je Videmska („provincia di Udine — regione Veneta“). Ravno v tej žive italjski Slovenci, a to v neposrednem sosedstvu z avstrijskimi, kot njih daljša panoga. Vsi so poljedelci, nekateri pastirji, in žive po gorah in dolinah poleg državne meje na severovzhodnem Videmskem. Ne moremo lahko določiti, kedaj so prišli njih predniki v te kraje, niti ali so prišli vsi skupaj; toda v VII. stol. so bili že vsi tu, kakor pričajo o tem razni dokumenti.

Četudi italjski Slovenci niso v zvezi s svojimi avstrijskimi brati, vendar se še dovolj krepko drže. Vseh je sedaj okrog 40.000 in se dele na tri, med seboj znatno se razlikujoče skupine. Ne daleč od Pontebe, znanega prehoda v Italijo, žive v možničkem okraju (distretto di Moggio), pod goro Kaninom (Monte Canino) v svoji zakotni dolini Rezjanci; nižje poleg meje so glemonske in tarcenti Slovenci (Sloveni dei distretti di Gemono e di Tarcento) in dalje, vedno poleg meje so zopet svetopeterski in čedadski Slovenci (Sloveni dei distretti di S. Pietro e di Cividale). Le svetopeterski okraj je čisto slovenski z 19.000 preb., drugi so namešani z italjskimi Furlani.

V starejših dobah so se razprostirali Slovenci tudi v velikem delu široke furlanske ravnine na jugu in jugozapadu Videmska, zlasti ob reki Tulmenti (Tagliamento). To jasno pričajo razna krajevna imena slovanskega izvira, in pa tudi nekatere stare listine, v katerih nahajamo zapisana čisto staroslovenska osebna imena tamšnjih prebivalcev. Te naselbine so bile približno ostanki slovanskih vojakov, ki so prihajali v Italijo plenit in osvajat si bogatih ravnin ali sami ali pa skupno z drugimi narodi, zlasti Avari. Toda, ker so bili ločeni od celote naroda, a si niso ohranili zveze z drugimi Slovenci, so polagoma ginili, dokler se niso čisto pogubili v latinskem življu, v katerem so živeli, tako, da sedaj po teh Slovencih v ravnini razven omejenih krajevnih imen ni ostalo drugih sledov.

Valovi latinske narodnosti, ki so preplavili in pogoltnili Slovence v ravnini, drve in udarjajo neprenehoma tudi že na same gore, kjer prebivajo Slovenci. Njih pogubna sila ima največji uspeh pri tarcenti Slovencih, kjer so v teku stoletij pogoltnili mnogo slovanskih dedin in jih pofurlanili. Rezjanci pa in svetopeterski Slovenci s čedadskimi se drže krepko in vztrajno, kajti po tisoč letih niso izgubili skoro nič svoje zemlje. Razlog je ta, ker tvorijo ožjo celoto in ker vlada med njimi in furlanskimi sosedi staro nasprotstvo in dosti znatna razlika v značaju in šegah, vsled česar prihajajo med seboj v dotiko le v trgovinskih stvareh.

Ohranijo-li svojo narodnost še dalje? To je važno vprašanje! Ako se oziram v preteklost, in na vztrajnost, s katero so doslej varovali svojo narodnost in svoj jezik, moremo soditi, da tako hitro še ne zamró. Toda ako zopet mislimo na novejšo razmere, na pogostejše občevanje s Furlani vsled novih cest in novih potreb, a zlasti še na to, da deluje vlada na njih poitaljančenje, pa se moramo v resnici bati, da ti Slovenci, ako ne napnó vse sile proti raznarodovanju, vendar le — četudi polagoma — izumro!

Z avstrijskimi Slovenci, s svojimi sosedi, sploh ne občujejo, ker prirodna lega njih zemlje obrača k Italiji, a interesi njih male trgovine, kakor sploh njih vsakdanje in raznovrstne potrebe jih vežejo na bližnji furlanski mesti Čedale (Cidale), Videm (Udine) in na jednaka taka središča. Razven tega so brez narodne zavesti,

brez narodnih voditeljev, brez narodnih prav in sploh brez vsake narodne organizacije in kulture. Slovanskih knjig prihaja med nje le malo in jih tudi malokdo razume. Vsi uradi, vse šole in sploh vse, kar je vladnega in javnega, je čisto in izključno laško. Zanimarjena in preganjana slovensčina, ne nahaja nikjer drugod pribežališča, nego v cerkvi, a še tu se ne rabi spisovni jezik, ampak le izprijeno krajevno narčje; kajti duhovniki, četudi Slovenci, nimajo nikjer prilike, da bi se naučili pravilne slovensčine. Sploh imajo duhovniki še največ narodne zavesti in zlasti v poslednjem času se bolj pazno pečajo z jezikom in mnogo žrtvujejo, da bi se ohranila narodna govornica. Drugi izobraženci se smatrajo sploh za Italijane in se čisto nič ne brigajo za svoj jezik; učiteljstvo pa še posebno zato skrbi, da bi se laščina kar najhitreje razširila po dedini, in v ta namen razdaja med šolsko mladino mnogo molitvenih in drugih laških knjig, ki jih dobiva od vlade.

To je torej v glavnih risih slika položaja Slovencev v Italiji. Dopisniku se je zdelo potrebno to v prvem dopisu v kratkem naslikati, da li potem čitateljstvo lažje umevalo podrobnejše bodoče članke, katere objavi zdaj pa zdaj o italjskih Slovencih „Slovanski Pregled.“

Listnica uredništva. G. dopisniku z Blok: Danes nemogoče, prihodnjič. — G—er—O praznikih Vam pišemo. —

Velika zaloga
ur, zlatnine in srebrnine
Janko Klopčič
Ljubljana!
Prešernove ulice št. 4.

Primerna darila za božič!
Nikelnaste, jeklene, srebrne, Tula, amerik. plaque, zlate ure. Stenske ure. Ure z nihalom. Salonske ure. Pisarniške ure. Raznovrstne lično izdelane budilke. Srebrne, Tula, Double, amerik. plaque, nove zlate, fine 14kar. zlate verižice.

zapestnice, prstani, uhani, zapone, priklepki, gumbi za manšete in srajce, zapestnice, uhani, zapone, igle za kravate iz granatov. Razne stvari iz Kina-srebra. Prstani in uhani z dijamanti in briljanti. Specijalitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje!
Popravila zanesljivo točno in ceno.

V obila naročila se priporoča z velespoštovanjem

(110 3-3)

Janko Klopčič.

Zoper slabokrvnost
Železnato vino
kemične analize
odličnih strokovnjakov
kateri so v
železnatem vinu
lekarja
Piccoli-ja v Ljubljani
zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljše spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek. (10)
To vino je kaj dobro za slabokrvne, nervingne in vsled boleznih oslabele osebe, za blede, slohe (suhe) in bolehave otroke.
Cena polliterski steklenici 1 gld.
Svarilo! P. n. občinstvo se opozarja, da se v trgovino na brezvesten način spravljata China-železnato vino, katero nima ni trohice železa v sebi ter je s košeniljo pobarvano. Tako vino nima nobene zdravilne veljave, pa ga tudi košeniljina primes ne stori za dijetetično sredstvo.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpreprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke. 8 (30 30)

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najljubše priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov, čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velepoštovanjem

18 (12-9)

J. Soklič.

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

Razglednice

s slikami knezoškofa Slomška, Ivana viteza Nabergoja, pesnika Krilana Pagliaruzija, Antona Majarja Ziljskega se dobe pri gospej Mariji Škrinjar, voditeljici „Zavoda sv. Nikolaja“ v Trstu. Čisti dobiček je določen narodnim namenom. — Naročajo se lahko tudi pri našem uredništvu. Nizke cene. 112 (1-1)

VIZITNICEpriporoča
I. Blasnikova tiskarna.**reselitev trgovine.**

Uljudno naznanjam, da sem se preselil iz barake za knezoškofijsko palačo na Pogačarjevem trgu (za vodo) v

semenišno poslopje 105 (6-5)

na istem trgu, kjer nadaljujem

prodajo

lesene pletarske in sitarske robe, žime in morske trave.

Zahvaljevam se p. n. občinstvu za dosedanje zaupanje in naklonjenost priporočam se še nadalje za obile naročbe.

Z odličnim spoštovanjem

Matko Arko.**Zarezano strešno opeko**

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Ne jokam, ne stokam, ampak prodajam

solidno blago

po nizki, da, nižji ceni, kakor da bi mi bila oblastveno dovoljena

102 (1-1)

RAZPRODAJA.

Nimam treh, ampak samo eno

trgovino z lesno, kuhinjsko, sitarsko in drugo robo, žimo itd.

Skrbel sem, da se roba o potresu ni pokvarila in možno mi je radi tega solidno, točno in ceno postreči. Priporočam se za obile naročbe!

Z odličnim spoštovanjem

Matko Arko.**Uradno dovoljena****RAZPRODAJA**

vrši se v moji novi prodajalnici v palači meščanskega bolniškega zaklada (kjer je bila Pakičeva trgovina na istem prostoru vže čez 70 let)

Nekaj blaga prodajal bom pod nabavno ceno, drugo pa po izdatno znižanih cenah.

Izkoriščal nisem nesrečni potres s tem, da bi prodajalnico v drugo ulico premestil in s takim činom svojemu že itak hudo prizadetemu bližnjemu škodoval. Vsaj je vender v vsaki ulici, ako ne več, jedna prodajalnica gotovo vsako leto jedenkrat na razpolaganje. Težil sem samo po tem, da si ohranim stari prostor, za kojega sem pred desetimi leti 4000 gld. — odšteti moral.

Priporočajoč se svojim cenjenim, starim odjemalcem, katere sem tri leta pogrešal radi raznih neugodnostij in tudi novim v obila naročila, zagotavljam, da bodem visokočastitim naročnikom s strogo solidnostjo in največjo paznostjo postregel.

Z odličnim spoštovanjem lastnik tvrdke:

111 (1-1)

M. Pakič,

prvi kranjski lesni, košariški in sitarski obrt v Ljubljani.

Ustanovljen leta 1822.

Odlikovan z zlatimi, srebrnimi in bronastimi državnimi in deželnimi darili.